

MUZEUL CIVILIZAȚIEI TRANSILVANE „ASTRA”

Dr. Corneliu BUCUR

O realitate geografică, circumscrisă riguros drept „cetatea intracarpatică a Ardealului” sau, cu un termen aulic, al cancelariei medievale, „Transilvania”, este cât se poate de evidentă, dintr-o singură privire a hărții „fizice” a României¹.

Despre o „istorie a Transilvaniei” avem știință încă de la apariția primelor cronici istorice, ca și a celor dintâi monografii istorice dedicate proceselor și evenimentelor politice, militare, economice, religioase, spirituale în general, începând cu „Voivodatul Ardealului”².

Despre o „civilizație a Transilvaniei” (integrând aici întreaga istorie culturală trăită și materializată în „fapte de civilizație”, din cele mai vechi timpuri și până astăzi, în limitele spațiului transilvan) există suficiente informații, chiar dacă ele sunt contradictorii, având în vedere interesele divergente ale istoriografiilor română și maghiară. Că aceasta reprezintă o supraviețuire a mărturiilor de viață ale tuturor etniilor născute aici, așezate aici, statornic ori vremelnic, sau chiar și numai pasagere (aflate în trecere), ni se pare cât se poate de evident, din punct de vedere științific obiectiv. Toate aceste neamuri s-au învălmășit într-atât, prin trăirea lor împreună, încât numai cu greu (numai prin studii de strictă specialitate) poți afirma care anume aspecte de viață (din civilizația habitatului, a locuirii, a științei de a construi și de a amenaja interiorul locuinței, a civilizației muncii, îndeosebi a celei instrumentale), ar aparține unuia sau altuia dintre neamuri. Doar în perimetrul artei populare și creației folclorice lucrurile par a fi mai

deosebite, trăsăturile specificității etnoculturale proprii fiind mai distincte.

Pe bună dreptate afirma Hermann Antal, la începutul veacului XX, că „Ardealul este un mare muzeu etnografic, viu” unde se pot observa influențele reciproce cele mai instructive, care au dus la crearea „mai multor fenomene ce apropie mai mult decât despart”.³

Și atunci ne întrebăm, după un secol de parcurgere a unor trasee paralele (de fapt, a unor destine paralele) între muzeele „săsesc”, „secuiesc”, „maghiar” și „românesc” (Muzeul ASTRA), oare să nu fi venit vremea proiecției (și realizării) unui „muzeu al civilizației transilvane?” Și dacă, da, căror comandamente politice și culturale ale momentului ar răspunde un asemenea demers original?

1 George Vălsan, *Transilvania în cadrul unitar al pământului și statului român*, în: *Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul*, 1918 – 1928, vol. I.

2 Ștefan Pascu, *Voivodatul Transilvaniei*. Vol. I, II, III. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1972 – 1986; Victor Jonga, *Probleme fundamentale ale Transilvaniei*. Brașov: Muzeul Județean, 1995.

Franz Neuhauser - Târg transilvănean (1820 - 1823) - detaliu

Franz Neuhauser -
Târg
transilvănean
(1820 - 1823)
- detaliu

3 K. Koss,
Hermann Antal:
Importanța sa în
mișcarea
etnografică de la
sfârșitul secolului
al XIX-lea și
începutul
secolului XX, în:
Anuarul
Etnografic al
Transilvaniei,
1957/1958.

4 Istoria
României, vol. I,
București,
Editura R.P.R.,
1960, pp. 670-
722.

5 Otto Stein,
Influențe de
civilizație rurală
în ținutul Sibiului
(teză de doctorat
la Universitatea
din București,
1940, ms.);

Thomas Nägler,
Așezarea sașilor
în Transilvania.,
București,
Editura Kriterion,
1992, pp. 73-173.

Dacă încercăm o incursiune în spațiul geo-politic european al ultimului pătrar de veac XIX și primelor două decenii ale secolului XX, vom reține ca principală „linie de forță” a epocii **formarea națiunilor**. Să ne mai mirăm, atunci, că, în plan muzeal, în această epocă se întemeiază **„muzele naționale”** (sau etnice): „Muzeul săsesc” (născut prin actul fondator al exguvernatorului Ardealului, Samuel von Brukenthal, la 1817), „muzeul maghiar”, din Cluj (fondat la 1859), „muzeul secuiesc” din Sfântu Gheorghe (ctitorit la 1879), în sfârșit, „Muzeul național al românilor” (Muzeul ASTRA), inaugurat în 1905, la Sibiu. Ce relevanță (semnificație culturală) au avut aceste muzee? Adevărata menire a lor a fost aceea de descifrare și ilustrare a **specificului etnografic al fiecărei etnii conlocuitoare** din Transilvania, cu limitele inerente audodefinitivității identității acestora, în condițiile ignorării voite (adeseori chiar a disprețuirii oricărei analogii sau asemănări cu valorile „celorlalți”). Asemeni unui „puzzle” virtual, orice tentativă de reconstituire a „întregului” (a culturii populare tradiționale

ardelene), presupune, în mod obligatoriu, alăturarea (cu exigența critică de rigoare) a tuturor acestor imagini „sectoriale”, fără pretenția de a avea o construcție organică, câtă vreme a lipsit, *ab initio*, concepția armonioasă a unui elaborat (și construct) global, întreg, sistemic.

Ce înregistrăm, cu acuitate, privind atent la tabloul geo-politic al societății europene contemporane? O realitate politică și economică, administrativă și financiară, diametral opusă celei din secolul XX, definită prin **sintagma „Europa regiunilor”**. În contextul eforturilor concertate de construcție politică a unei „Europe Unite”, prin integrarea – politică, economică, financiară și comercială, în primul rând – tuturor țărilor din fostul „lagăr socialist”, osatura geo-administrativă a Europei Unite va consta din conturarea mai pregnantă (și mai eficientă, în toate planurile) a regiunilor Europei.

Or, **Transilvania** este una dintre cele mai ferm conturate – geografic, istoricește și etnocultural – regiuni ale Europei. **Transilvania** (spațiul geografic situat în centrul României și apărat, asemeni unei cetăți naturale, de Carpații Răsăriteni și cei Meridionali, printr-un arc muntos străpuns de râurile ce izvorăsc din „casa transilvană a apelor”: Bistrița, Oltul și Jiul la sud și la Vest de Carpații Occidentali - Munții Apuseni (separați de restul lanțului muntos prin Valea Mureșului), oferă un teren ideal de cercetare a temei multiculturalității, la **scară macro-istorică bimilenară**. Principalele etnii și popoare care s-au așezat și au conviețuit aici, împletindu-și destinele, au fost, în primul mileniu după Hristos: dacii, romanii, goții, hunii, gepizii, avarii și slavii, iar în mileniul al II-lea, uzii, cumanii, pecenegii, ungurii și secuii⁴, succedați apoi de flamanzi, franconi, saxoni și teutoni (cunoscuți mai târziu sub genericul de „sași”)⁵, colonizați aici de regele maghiar Geza al II-lea, după

1150, ca țărani grăniceri cu importante privilegii sociale și economice. Lor le-au urmat evreii, turcii, tătarii și Țigani, și, în sfârșit, în secolul XVIII, austriei („landlerii”), grecii, armenii, bulgarii și aromânii (ultimii veniți, mai târziu, din Balcani)⁶.

La scară microistorică (ultimele două secole), spațiul a fost marcat de conviețuirea, și interrelaționarea cotidiană, intensă, a românilor cu sașii, maghiarii, secuii și rromii.

Proiectul unui muzeu etnologic, destinat civilizației transilvane și conceput ca un muzeu multi-etnic și interdisciplinar, este, după opinia noastră, proiectul ideal al muzeului etnologic european al secolului XXI, având ca scop definirea multiculturalității unei regiunii europene cu o conviețuire plurietnică multiseclară și evidențierea valorilor culturale comunitar-europene și particular-etnice, recomandat de însuși programul realizării Europei comune.

Acest obiectiv vine, în contextul dezvoltării muzeologiei sibiene, ca un corolar firesc al eforturilor a două generații de muzeologi din perioada postbelică și cu deosebire al împlinirilor din ultimii 10-15 ani⁷.

O condiție indispensabilă pentru înțelegerea oportunității conștientizării proiectului „Muzeului Civilizației Transilvane” (revelator pentru evidențierea contribuției etnoculturale specifice tuturor etniilor conlocuitoare în această provincie istorică din centrul României) și înțelegerea mecanismului producerii interferențelor culturale interetnice, în condițiile conviețuirii lor multiseclare, a constat din schimbarea paradigmei muzeale.

Dintr-un muzeu etnografic clasic, cu expuneri de serii de obiecte, muzeul secolului XXI trebuie conceput ca un **muzeu de istorie a civilizației**, accentul trecând dinspre factologic spre fenomenologic, spre relaționarea și conexiunea proceselor etnoculturale, dincolo de orice limite ale frontierelor efemere sau „tradiționale”, de natură administrativă sau politică.

Bogatele și valoroasele colecții etnografice privind **minoritatea „sașilor”**, deținute de muzeografia sibiană și formate în peste un secol și jumătate, ne-au determinat, mai întâi, să organizăm, după 1980, ample **expoziții temporare** pe genuri de artă populară: ceramică, mobilier și port-popular, iar în final, să fondăm **Muzeul de Etnografie Săsească „Emil Sigerus”**, inaugurat punctual prin expoziția permanentă de istoria meșteșugului ceramic al cahleur⁸, adevăratul muzeu urmând a se inaugura în anul 2006, în Casa Artelor, aflată în curs de restaurare, cu ajutorul fondurilor oferite de Banca Mondială și Ministerul Culturii și Cultelor.

Proiectul organizării, în pre-mieră europeană, a unui muzeu etnologic destinat unei regiuni europene, are la bază, afirmam mai sus, **schimbarea paradigmei cul-turale**, în plan european, după un secol de la inaugurarea, la Sibiu, a „Muzeului ASTREI” (Asociațiunea Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”), în anul 1905. Acum un secol, românii din Transilvania voiau să-și definească, consensual cu teoria națiunilor

Franz Neuhauser - Târg transilvănean (1820 - 1823) - detaliu

6 Teodor Capidan, *Românitatea balcanică. Discurs de recepțiune în Academia Română*, în: *Discursuri de recepțiune LXVII*, București, 1936; George Murnu, *Studii istorice privitoare la trecutul românilor de peste Dunăre*, București, Editura Academiei R.S.R., 1964. *7 Cibinium. 1990-2000*. Studii și cercetări privind politica reformei n etnomuzeologia românească: contribuția Muzeului „ASTRA”. Sibiu, Editura Astra Museum, 2000, 364 p. cu il. și planuri.

8 Dr. Corneliu Bucur, Florentina Ittu, *Muzeul de etnografie săsească „Emil Sigerus”*. Proiect tematic, în vol. „MUZEUL ASTREI - istorie și destin.”, Sibiu, 2002.

9 Pascal Mancini, în: *Curs de drept internațional*, Universitatea din Turin, 1851. Cf. G. Sofronie, *Transformările doctrinare ale conceptului de națiune*, Sibiu, 1943.10 Mihai Sofronie, „Muzeul Astra” (1905-1950), în: *Studii și comunicări: Arheologie-Istorie*, Sibiu, XIII, 1967, pp. 313-327.

Franz Neuhauser - Târg transilvănean (1820 - 1823) - detalii

elaborată de Pascal Mancini⁹, în secolul al XIX-lea, propria identitate etnoculturală, în contextul existenței Imperiului multiethnic, austro-ungar. Așa s-a născut, din subscripții publice și donații culturale, „muzeul național istorico-etnografic al românilor din Transilvania”¹⁰, ajuns, în momentul desființării sale abuzive de către regimul comunist, în anul 1950, la 50.000 de obiecte, din care s-au salvat doar aproximativ 9.000, din care 8.700, obiecte de artă populară.

Astăzi, în contextul eforturilor României de integrare europeană și în condițiile globalizării civilizației, dar beneficiind de marile progrese științifice și muzeologice din ultimele decenii, **noua paradigmă culturală este aceea a definirii specificului cultural al fiecărei regiunii europene, prin contribuția culturală a fiecărei etnii**, în condițiile coexistenței lor istorice îndelungate (un mileniu de la cucerirea Transilvaniei de către Regatul Ungariei și aproximativ 850 de ani de la colonizarea „sașilor” în Sudul Transilvaniei), la edificarea culturii și civilizației fiecărei regiuni europene, cu o configurație multiculturală și, nu

în cele din urmă, la definirea specificității sale culturale și a trăsăturilor comunitar-europene.

Transilvania a reprezentat, la nivelul civilizației populare tradiționale, un creuzet miraculos în care confluentele culturale au produs, după o rețetă de o intimitate aproape indescifrabilă, o civilizație unică cu unele particularități specifice. „Nu există - scria, istoricul Ion Moga - nici un spațiu, oricât de restrâns, **pe teritoriul Transilvaniei**, pe care să nu se fi încrucișat influențele reciproce, determinate, în primul rând, de întrepătrunderea până la disperare a neamurilor între ele¹¹, ceea ce a făcut ca „orice eveniment petrecut în sânul unui neam să aibă repercusiuni directe, pozitive sau negative asupra celorlalte neamuri”¹². Pentru aceste rațiuni „**nici un fenomen istoric transilvan nu poate fi judecat izolat, ci în complexitatea cauzelor, a desfășurării și consecințelor lui, văzut în totalitatea compoziției etnice, sociale, și economice, a regiunii cel puțin, dacă nu a întregii provincii**”¹³.

În ceea ce privește, relațiile „externe” ale Transilvaniei cu Europa, indiscutabil, ungerii și sașii au contribuit substanțial, prin puterea lor politică și economică, prin privilegiile lor numeroase, prin integrarea lor culturală și religioasă în spațiul Europei Occidentale, la difuzarea modelelor culturale ale celei mai avansate societăți la nivel continental, cea occidentală.¹⁴

Astfel, **structurile edilitare ale orașelor și satelor** din Transilvania, locuite de minoritatea germanică, exclusiv sau în comuniune cu românii, poartă amprenta distinctă a sorgintei lor occidentale (bisericile cetăți-fortificate, structura compactă a așezărilor, cu zidurile de incintă, donjonurile, fronturile aliniate și unitare ale caselor francone înlănțuite în șiruri paralele continue¹⁵). **Stilurile**

arhitectonice ale arhitecturii de lemn, sau piatră și cărămidă, imită perfect stilurile francon și gotic (sec. XV-XVII)¹⁶ și apoi baroc (XVIII-XIX)¹⁷ din spațiul occidental și central european (ultimul, de influență austriacă), iar **bisericile de lemn** ale românilor din Transilvania poartă influența construcțiilor gotice, prin turlele-săgeată, înalte de zeci de metri, radical deosebite față de cele slave și rusești, care poartă influența bizantină, având ca particularitate deosebitoare turlele sub formă de bulbi¹⁸, sau de cele din sudul Carpaților, având turelele doar 1,2 m.

În sistemul **economiei agrare**, alternanța **câmpurilor de cultură** („economia pe trei câmpuri” sau „asolamentul trienal”), având ca o condiție tehnică indispensabilă fertilizarea prin gunoie a terenurilor de cultură cerealieră, introducerea culturii cartofului, dotarea gospodărilor agro-pastorale cu șuri („Scheuer”, prin intermediul rut. șura) cu „grajd” și „ferdelă”, trecerea de la treieratul manual, cu îmbăciul, la treieratul mecanic, cu batoza etc., sunt influențe certe, mediate de alogeni¹⁹, ale economiei agrare din Occidentul european.

Întreaga **creație meșteșugărească**, producție a **breslelor** medievale organizate după modelele și regulamentele de funcționare ale gildelor din Occident²⁰, introduce, în circulația de masă transilvană, modele cultural-europene, deopotrivă în **producția de mobilier** („masa tron” – de model renașcentist - ce înlocuiește mesele joase, rotunde sau dreptunghiulare, de tradiție romană antică, până și în așezările românești din Ardeal, **lăzile de zestre pictate**, **cuierile-suport pictate** pentru blide și căncee etc.), **producția ceramică** (sobele de teracotă din „cahle”, cănceele, cămile de vin bilobate, blidele ornamentale etc.), **cojocăritul** (cei mai renumiți cojocari din

Mărginimea Sibiului sau Țara Oltului – zone etnografice din sudul Transilvaniei – formându-se în atelierile meșterilor cojocari-sași), **portul popular sud transilvan** (cel **românesc, multicolor** până la începutul sec. XIX, devenind, sub influența **portului negru, auster**, al aristocrației săsești transilvane, unul monocrom, **de mare eleganță și rafinament**, produse de broderia cu fir negru pe fondul alb al țesăturii de casă, din bumbac).

În domeniul **industriilor hidraulice**²¹ (în care Transilvania are un avans cert, de zeci de ani, asupra Țărilor Române, Moldova și Valahia), **rolul călugărilor cistercieni**²² (cea mai estică abație cisterciană fiind fondată la Cârța, în 1202, la 50 km depărtare de Sibiu), **ca și al constructorilor sași** (vezi și terminologia populară: „joagăr” pentru fierăstrăul hidraulic, „șteampul”, pentru moara de zdrobit minereu etc.), în difuzarea lor, deopotrivă în mediul urban cât și în cel rural, în Transilvania și în Țările Române (vezi „roțile lui Ciop Hanoș” de la cuptoarele de topit minereu de aramă de la Bratilovo, atestate la 1392²³), a fost unul excepțional.

Toate aceste realități istorice și etnoculturale - și suntem departe de a fi epuizat exemplificările - sunt demne de o reprezentare muzeală, căci, parafrazându-l pe cel mai mare istoric român, Nicolae Iorga (care spunea că nu există decât o **singură istorie, cea universală**, a cărei necunoaștere te împiedică să-ți cunoști și propria istorie, națională), putem conchide că nu există decât o **singură civilizație, cea universală**, la care trebuie să ne raportăm atunci când analizăm valorile civilizației dintr-o țară sau regiune istorică (cazul Transilvaniei), ale unei națiuni sau etnii, încercând să decelăm ce îi este propriu și ce este comun Europei.

Condițiile *sine qua non* sunt **demersul interdisciplinar, perspectiva fenomenologică și concepția cuprinderii relaționate, multietnice**.

11 Ion Moga, *Scrieri istorice*. 1926-1946., Cluj, Editura Dacia.

12 *Idem*.

13 *Idem*.

14 Jacques le Goff, *Civilizația occidentului medieval*, București, 1970; Jean Gimpel, *Revoluția industrială în evul mediu*. București, Editura Meridiane, 1983.

15 *Istoria României*. Vol.II. București, Editura Academiei R.P.R., 1962, pp. 196-205, 738-756; Paul Niedermaier, *Siebenbürgische Städte*, în *Siebenbürgische Archiv*. Band 15, Böhlau Verlag Köln Wien, 1979, pp. 177-282.

16 Vasile Drăguț, *Arta românească*. București, Editura Meridiane, 1982, pp. 134-171, 214-250; Virgil Vătășianu, *Studii de artă veche românească și universală*, București, Editura Meridiane, 1987, pp. 7-80.

17 Vasile Drăguț, *op.cit.*, pp.418-448; Hermann Fabini, *Stilul gotic*. București, Editura tehnică, 1982.

18 Ioan Godea, Ioana Cristache Panait, *Bisericile de lemn*. Oradea, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, 1978; Ioan Godea, *Biserici de lemn din România* (nord-vestul Transilvaniei). București, Editura Meridiane, 1996, pp. 29-41, 81-85; Virgil Vătășianu, *op.cit.*, pp. 72, 78.

- 19 Barbu Ttefănescu, *Tehnica agricolă și ritm de muncă în gospodăria țărănească din Crișana (sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea)*. Oradea, Fundația Culturală "Cele Trei Crișuri", 1995, pp. 8-31.
- 20 Ștefan Pascu, *Meșteșugurile din Transilvania până în secolul al XVII*, București, 1954.
- 21 Corneliu Bucur, *Premise la o istorie a civilizației medievale românești* (Cu privire la apariția industriilor feudale pe teritoriul României), în *Studii și comunicări*, Sibiu, 1978, p. 94.
- 22 Vasile Drăguț, *Arta gotică în România*. București, Editura Meridiane, 1979, pp. 10-20.
- 23 N. Dragomir, *Din trecutul oierilor mărgineni din Săliște și comunele din jur*, în: *LIGUG*, II, 1924-1925, Cluj, 1926; N. Dunăre, *Păstoritul de pendulare dublă pe teritoriul României*, în: *AMET*, 1965-1967.
- 24 Levi Strauss, *Antropologia culturală*. București, Editura Politică, 1978.
- 25 Șt. Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. I, Ed. Dacia, Cluj, 1972, p. 7.

Acum, când dispunem de un spațiu destinat special pentru Muzeul Civilizației Transilvane „ASTRA”, am început elaborarea **proiectului tematic** al viitoarei expoziții de bază. În realizarea acestuia, am ținut cont atât de structura tematică inițială a Muzeului „Asociațiunii”, cât și de noile cerințe ale muzeografiei contemporane, vizând multiculturalitatea și interdisciplinaritatea.

Vom încerca să dezvoltăm ceea ce afirmă marele antropolog Claude Lévi-Strauss: „fiecare civilizație, cât de modestă ar fi, se manifestă sub două aspecte diferite; pe de-o parte, există în univers, pe de altă parte, constituie ea însăși un univers. Există într-un univers... și aceasta înseamnă, mai întâi, că este situată în spațiu și timp. Apoi se completează cu viața fizică. În final, membrii ei sunt ființe biologice care formează o societate cu obiceiuri care le impun ritmul lor, în naștere, creștere și declin. Dar și această societate constituie, ea însăși, un univers cu diviziuni, distribuiri, ierarhii și legi. Și dă naștere la lucrări care o reflectă și-i influențează evoluția.”²⁴

Întreaga activitate a Muzeului Civilizației Transilvane „ASTRA” va reprezenta teritoriul Transilvaniei în accepțiunea mai cuprinzătoare a termenului, adică a Transilvaniei extinse, incluzând și Banatul, Crișana și Maramureșul, regiuni care au gravitat întotdeauna spre Transilvania și s-au dezvoltat sub influența acesteia. De aceea, structura lor socială a fost aceeași, instituțiile social-politice și juridice, în mare parte, au fost asemănătoare, astfel că istoria întregii Transilvanii s-a desfășurat într-o legătură inseparabilă cu teritoriile exterioare, în apusul arcului carpatic, de care erau legate fizic (geografic) și cultural.

Muzeul va reliefa, atât prin expozițiile sale cât și prin alte manifestări specifice, acel „triplu” **fascicol de forțe în acțiune: tradițiile,**

influențele și experiențele. Tradițiile, care înseamnă o dinamică internă, **forțele** care urcă din adâncul vremurilor pentru a îmbunătăți istoria, **influențele** care reprezintă schimburile, „irigările”, prin care popoarele comunică între ele și **experiențele** stărnite de nevoia căutării și a creației.²⁵

Transilvania nu este o provincie istorico-etnografică ruptă de celelalte două provincii istorice românești, ci contribuie, alături de acestea, la constituirea ansamblului morfologic și structural unitar al spațiului carpato-danubiano-pontic, tezaurul etnografic transilvănean fiind o componentă a patrimoniului cultural din România.

Trăsăturile unitare ale culturii populare românești din Transilvania, cu cele ale celorlalte două provincii istorice românești se datorează, în primul rând, fondului originar comun și permanenței legăturilor (economice, sociale, culturale, istorice) dintre românii de-o parte și de alta a Carpaților.

Tot așa de bine putem afirma că în interiorul Transilvaniei există o nuanțată diversitate privind cultura materială și spirituală a tuturor etniilor care locuiesc pe acest teritoriu, dublată de o unitate întemeiată pe o lungă tradiție, ce nu exclude însă cristalizarea unor varietăți de forme particulare.

Proiectul viitoarelor activități ale muzeului vizează conservarea, creșterea și valorificarea patrimoniului prin: achiziții, expoziții, conservarea activă a meșteșugurilor tradiționale (Olimpiada copiilor „Meșteșuguri artistice tradiționale”; „Zilele Academiei Artelor Tradiționale din România”), cercetarea științifică (în colecții, pe teren, psiho-sociologică a publicului), servicii asigurate de Muzeul Civilizației Transilvane (vizite, conferințe, ateliere de creație, zile intermuzeale, spectacole și sărbători, expoziții, târguri, simpozioane).

Muzeul Civilizației Transilvane „ASTRA” va acorda, în continuare, o atenție sporită conservării și creșterii patrimoniului printr-o politică de **achiziții** activă, menită să salveze de la distrugere o serie de obiecte de artă populară, îndeosebi prin conștientizarea populației asupra valorii deosebite ale creației populare, precum și determinarea acestora de a se îndrepta spre muzeu, unde vor îmbogăți patrimoniul existent.

Expoziția, ca principala formă de manifestare cultural-educativă a muzeului, trebuie să reprezinte o „înlănțuire de idei care vor să comunice, să demonstreze, să convingă, schema unui mesaj care ... să aibă valențele și forța de exprimare a unui scenariu”²⁶.

Ținând cont că toate colecțiile muzeului vor fi redată în lumina etnografică, mai mult decât în cea

istorică, nu vor fi dispuse, întotdeauna, în ordine cronologică, ci vor fi astfel prezentate, într-un context care să comunice o atitudine, o secvență din viața social-culturală, un obicei.

Dorim ca obiectele etnografice, multe folosite și în zilele noastre, să depășească ceea ce afirma Claude Karnoouh și anume că „obiectul țăranesc, în majoritatea cazurilor, nu este decât un obiect destinat reproducerii, va fi investit cu un sens nou... muzeul de „artă populară” la rândul lui va da o demnitate estetică obiectelor sătești.”²⁷ Noi nu dorim să prezentăm „acea demnitate estetică”, ci să revelăm întreaga existență etno-psiho-socio-culturală a transilvănenilor, al cărei produs sublim exemplar, definitiv este însăși civilizația populară tradițională din Ardeal.

26 Tancred Bănățeanu, *Considerații privind locul și funcțiile*

expozițiilor etnografice în structurile culturale contemporane, în: *Muzeul Național*, 1975, București, p.127.

27 Claude Karnoouh, *România. Tipologie și mentalități*, Ed. Humanitas, 1990, pp. 113-115.